

МАНДАТНА ПРОГРАМА: 2024-2028

на

проф. Мирослав Дачев, кандидат за ректор на
Националната академия за театрално и филмово изкуство “Кръстьо Сарафов”

Промените в ЗВО от 2020 г. (ДВ, бр. 17; вж. чл. 10, ал. 2, 3, 4 от ЗВО) задължават новоизбрания ректор да изпълнява **политиката за развитие на висшето училище**, която Академичният съвет утвърждава не по-късно от три месеца преди избора на нов ректор. В този смисъл мандатната програма – като много други неща от съвременния свят – вече не е това, което беше преди. В основната си част сега мандатната програма представлява мълчаливо съгласие с утвърдената **политика за развитие на НАТФИЗ за мандат 2024-2028** и в най-добрия случай дописва, акцентира и контекстуализира неща, които политиката по една или друга причина е премълчала или е споменала съвсем бегло.

Следва да признаем, че Политиката за развитие на НАТФИЗ за мандат 2024-2028 г.¹ е направена доста премерено и стратегически правилно, голяма заслуга за което има досегашното ръководство на Академията. Тогава закономерният въпрос е: какво може да се добави към нея, в какви контексти да се положи и кои са акцентите, които си струва да бъдат открити?

Най-напред за субекта в изказа. Тази мандатна програма е мислена в сътрудничество с двамата действащи декани и съгласувана с действащия ректор, а концепции в нея са обсъждани многократно в Консултативния съвет по стратегическо развитие – т.е. тя е много повече екипно дело, отколкото лично усилие; в нея има повече „ние“, отколкото „аз“. В нея се предлагат тактически решения на стратегически обмисляни цели и задачи, обещават се по-малко неща, за да бъдат изпълнени повече. Не на последно място в програмата е видимо доверието към добрите и проверените практики от миналото и желанието да се съхранят и продължат успешните традиции – те ще са взните, на които ще се полага всяко предложение за промени, породено от предизвикателствата на днешния ден.

¹ Прилагам „Политика за развитие на НАТФИЗ за мандат 2024-2028“, утвърдена с мнозинство от АС на НАТФИЗ на 14 ноември 2023 г.

ПО ОТНОШЕНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ДЕЙНОСТ

Първият акцент в мандатната програма отвъд приетата „Политика за развитие“ е **приемственост към досегашната образователна политика**, водена от проф. Семерджиев, която постига равновесие между високите изисквания на преподавателите, амбициите на студентите и докторантите, избрали да се развиват в НАТФИЗ, и очакванията на средата, в която те се реализират. Важна част от тази политика са и усилията за **въвеждане на схемата 3+2 (3 години бакалавърска + 2 години магистърска степен)**, които – както през годините, така и към момента – зависят в много по-голяма степен от политиката на държавата, отколкото от тази на Академията.

Следващ акцент е по-успешното **развиване на продължаващо обучение в Академията** чрез създаване на нови курсове, програми и школи в основните направления на сценичните и екранните изкуства, както с ясни преходи от и към обучението за образователни степени и съществуващите в момента школи към НАТФИЗ, така и като форми на обучение през целия живот (“Lifelong learning”).

Изкусително е да се мисли в посоката на **изработване на изпреварваща стратегия** за актуализиране на програми и специалности, съобразена с настъпващите дигитални предизвикателства към света на изкуствата (особено AI в творческия процес), но това е усилие, далеч надхвърлящо рамките на предстоящия мандат; то скоро ще остане като **споделен ресурс със следващото ръководство на Академията**, отколкото като конкретна задача с конкретен срок в рамките на този мандат. Като такъв ресурс може да бъде отнесено и създаването на евентуално публично-частно партньорство, с което да се дадат още възможности за обвързване на наученото с реалната производствена среда, което може да стартира още в рамките на предстоящия мандат.

ПО ОТНОШЕНИЕ НА НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКАТА ДЕЙНОСТ

Може би не е излишно да се припомнят две неща. Първото е, че с въведените нови форми на атестация и акредитация, огромната тежест в крайната оценка вече се пада върху изследователската работа. Второто – че от години (може би най-вече през Рейтинговата система) се шири твърдението, че научноизследователската дейност е присъща най-вече за т. нар. изследователски университети, но не и за Академиите по изкуствата. По тази причина всички ВУ, които обучават в област 8. Изкуства не предлагат данни за научна дейност и последната не участва във формирането на

комплексната оценка, респективно – в допълнителното финансиране. Резултатите от проведената атестация през 2022 г. и работата по акредитацията в момента показват недвусмислено, че това създава изкривен образ на Академията, от който ние губим. Време е НАТФИЗ ясно да заяви на обществото своя истински профил, а именно: че сме Академия, която в сферата на театралното и филмовото изкуство предлага високо качество не само в образователните програми и творческите постижения, но и в научните изследвания.

За да звучи последното съвсем релевантно, в началото на мандата ще се осъществят няколко неща: 1) Включването на **Годишника на НАТФИЗ** в световни бази данни с научна информация, които са индексирани и реферирани (CEEOL, 2024; SCOPUS / WoS, 2024-2025); 2) Създаването на **годишно електронно списание на НАТФИЗ** на български и английски език и включването му в световни бази данни с научна информация (CEEOL, 2024; SCOPUS / WoS, 2024-2025); 3) Превръщането на научната конференция „Текст и изображение“ в **годишна интердисциплинарна междуинституционална конференция**, която обединява институти от БАН, други ВУ и останалите академии по изкуствата и която ще завършва с издаването на сборник, индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (WoS, всяка година от 2024); 4) Създаването на годишен **Бюлетин на публикационната дейност в НАТФИЗ** с анотации на английски език и включването му в световни бази данни с научна информация, който ще обхване (за целите на акредитацията) последните пет години (CEEOL, 2024).

Посочените инициативи, които са напълно изпълними, ще заявят изследователския облик на Академията и ще повишат h-индекса на отделните преподаватели и на Академията като цяло, което пък води до увеличаване на точковия актив, необходим за успешно акредитиране и по-успешно ситуиране на НАТФИЗ в различни по вид рейтингови проучвания в рамките на професионалното направление 8.4. Театрално и филмово изкуство и в рамките на цялата Област 8. Изкуства.

ПО ОТНОШЕНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНО-ТВОРЧЕСКАТА ДЕЙНОСТ

Отвъд утвърдената „Политика на развитие“ тук могат да бъдат открити два акцента. Първият е изграждането на **най-голямата електронна библиотека в България в областта на сценичните и екранните изкуства**, която включва дигитален *творчески* архив (текстов, документален, интерпретативен, фото и видео архив) в областите на сценичните и екранните изкуства. Целта е тази е-библиотека да бъде

солидна база за разработване на творчески проекти на докторанти, постдокторанти и преподаватели от различни възрасти в областите на сценичните и екранните изкуства. Вторият е създаването на годишен **Бюлетин** – аналогичен на споменатия по-горе като функция и като времеви обхват, но този път **на художествено-творческата дейност в НАТФИЗ**, отново с анотации на английски език и отново включен в световни бази данни с научна информация (CEEOL, 2024). По този начин многостранната дейност на преподавателите, докторантите и студентите в НАТФИЗ, както и успехите, изразени в номинации и награди на различни престижни форуми през последните пет години, а и оттук насетне, ще бъдат част от световните бази данни в областта на изкуствата и на интердисциплинарните изследвания.

ПО ОТНОШЕНИЕ НА МЕЖДУНАРОДНАТА ДЕЙНОСТ

Утвърдената „Политика на развитие“ сочи ясно няколко важни неща, които НАТФИЗ развива през последните години, които са актуални към настоящия момент и които ще продължат: **академичните партньорства с чуждестранни университети, участието в европейски мрежи и споделянето на ресурси с чуждестранни институции и организации**. Без да са поименно назовани, става дума преди всичко за контактите с Film EU и проектите In situ, Empact, Erasmus+, за които заслугата на предишното ръководство на Академията е голяма. По отношение на Film EU през следващите години се предвижда и разширяване на обхвата на дейностите. „Учи в НАТФИЗ, завладей света!“ от мечта започва да се превръща в *заварена реалност* за нашите студенти, докторанти и млади преподаватели и въпросът е дали сме напълно готови за това предизвикателство. Това налага и **създаването на Център за обучителни ресурси**, който да подпомага през целия период на предстоящия мандат, а и след това, кариерното развитие на преподавателите, докторантите и служителите чрез форми на продължаващо обучение, квалификации и преквалификации и най-вече чрез езикови курсове (нива B2 и C1), компютърни и педагогически курсове, различни видове тренинги и обучение за работа по европейски проекти.

ПО ОТНОШЕНИЕ НА МАТЕРИАЛНАТА СРЕДА И ФИНАНСИТЕ

През предходния ректорски мандат НАТФИЗ може да се похвали с много неща по отношение на материалната среда – и като придобиване на нови учебни сгради, и като успешни ремонтни дейности във вече съществуващите, а също така и в

общезитията. Заложени са и дейности, които ще текат през предстоящия мандат (като например завършването на камерната сцена в пространството на бившия Битбургер, продължаване на работата по финансиране и ремонт на Учебния театър, както и превръщането на Корпус „Г“ в производствена база). Споделям възгледа на досегашното ръководство на Академията, че по отношение на Учебния театър трябва да се мисли нова политика на използването му, така че да се впише успешно в динамиката на новото време, особено като част от образователната схема на финансиране на ВУ. Тъй като тук ключовата дума винаги е „пари“, зад която, разбира се, стои и предприемачески усет, и умение за диалог с институциите, се ангажирам заедно с екипа, който стои зад тази програма, да направим всичко възможно студентите, докторантите, преподавателите и служителите да учат и работят в достойна за престижа на Академията материална среда. Това означава в рамките на мандата не само да завършим започнатото, но и да осигурим ресурс за нови материални придобивки. До тях нареждам и надграждането на работата по електронизацията на административните дейности в Академията – имаме нужда от **цялостна интегрирана електронна система** и имаме ресурса да го постигнем в рамките на мандата.

Едва ли има ректор, който равнодушно да разсъждава по въпроса за финансирането на различните дейности и който оптимистично да гледа на възможностите, които бюджетът предлага. Като човек с десетгодишен управленски опит в частни висши училища зная, че тази борба е трудна, но възможна. В НАТФИЗ има хора с голям потенциал за справяне в кризисни ситуации – и в предходните ръководства на Академията, надявам се и в предстоящото (неизползван докрай ресурс в държавните университети, в т.ч. и в НАТФИЗ, е Настоятелството). Ще използваме целия този потенциал, за да имаме достойно заплащане, като достойно означава отвъд и над предвиденото като основна заплата за заеманата длъжност. Ще намерим механизъм да върнем заплащането, обвързано с резултатите от атестацията на преподавателите. Ще увеличим и възможностите за проектно финансиране, за което предходното ръководство на Академията положи значителни усилия. От самото начало на мандата основна цел ще бъде съхраняване и **издигане на престижа на работата в Академията и за преподавателите, и за служителите**, което е неизбежно обвързано с достойно заплащане и с осигуряване на оптимални условия както за работа, така и за отдых.

*

Погледнат като времеви период, предстоящият мандат предлага една наситена с процедури динамична първа година (цялата 2024 и началото на 2025 ще минат под

знака на акредитацията, но и под знака на индексирание и рефериране на изданията на НАТФИЗ) и усилни четири години на международно сътрудничество (особено в рамките на съвместната работа с Film EU). И само от МОН – в качеството му на пряк изразител на държавната политика в областта на образованието – зависи дали към тази наситеност няма да се добави и въвеждането на образователната схема 3+2. Повече от всякога ще ни е необходима **балансирана кадрова политика** – за да няма *лакуни* между поколенията, за да бъдем конкурентноспособни на най-силните в областта, за да привличаме най-добрите към перспективата, наречена НАТФИЗ. Повече от всякога ще ни бъде необходима **екипност и ангажираност** с каузите на Академията, за да успеем във всичко това и за да може тези успехи (чрез разширяване на дейността със социалните мрежи и подходящ ПР) да стават своевременно достояние на обществото. Ще използваме наученото и ще продължим да учим. Ще се нуждаем и от опита на доайените, и от енергията на най-младите. **Заедно** можем да го направим.

Мирослав Дачев

21 декември 2023
София

